

COM FER UNA PRESENTACIÓ ORAL AMB O SENSE SUPORT GRÀFIC:

l'abecé de tot plegat

Margarida Massot

1. FINALITAT

La feina d'un professional de l'educació té molt a veure amb la presentació d'idees, informes, projectes i, fins i tot, pressupostos. Bona part de la nostra feina es basa en poder comunicar bé amb diferents tipus de destinataris: professorat, famílies, alumnat, administradors i gestors, polítics, col·legues... Darrerament, també, es parla molt de competències professionals de cara a la reformulació de les titulacions dins la convergència europea, una d'elles i de les més importants, és la *de saber comunicar bé, tant oralment com per escrit*.

Així, la finalitat primordial del taller i també d'aquest quadern és dotar els i les estudiants i futurs tutors de pràctiques de les eines necessàries perquè puguin presentar de manera clara, precisa i adequada a cada auditori, la informació que se'ls requerirà com a fruit de la seva feina. Són aspectes rellevants d'aquest taller: el saber prioritzar el contingut de la presentació i estructurar-lo en un guió adequat al mateix. El poder disposar d'informació sobre els destinataris i l'adequació al temps disponible. També és fonamental conèixer les tècniques bàsiques del parlar en públic i de la utilització de recursos gràfics adequats per posar èmfasi en el contingut. A continuació, abordarem alguns dels aspectes més importants i alhora senzills, referits a l'exposició oral amb l'ajuda de suport escrit, tipus presentació de power point (ppt), o sense.

2. OBJECTIUS

Els objectius operatius d'aquest taller de comunicació són:

1. Saber presentar oralment de forma clara, convincent i eficaç el resultat d'un treball.

2. Saber presentar de manera clara i eficaç el resultat d'un treball amb el suport de recursos gràfics per emfatitzar el contingut de la feina.
3. Saber presentar de forma clara i eficaç aspectes rellevants del nostre treball en format pòster.

3. CONTINGUTS

Distribució i estructura dels continguts

Tipologia	Fases	Què ens cal saber?	Què cal fer?
Exposició oral	preparació	<ul style="list-style-type: none"> ☐ conèixer els destinataris ☐ saber què volem dir ☐ saber el temps de que disposem 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ recollir informació ☐ estructurar el guió
	presentació	<ul style="list-style-type: none"> ☐ organitzar l'exposició en funció del tipus de guió escollit ☐ sintetitzar i concloure 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ vocalitzar ☐ ser natural ☐ mirar l'auditori ☐ fer pauses ☐ explicitar el guió ☐ sintetitzar i concloure ☐ assajar
Exposició amb suport gràfic	preparació	<ul style="list-style-type: none"> ☐ característiques tècniques del suport gràfic escollit ☐ no han de contenir tota la informació ☐ avantatges de les presentacions amb suport gràfic: ajuda a assimilar millor la informació (70% davant del 20% de l'exposició oral) ☐ inconvenients de la presentació gràfica: més feina, més planificació, i més previsió dels possibles imprevistos 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ situar 1 concepte per diapositiva ☐ progressió lògica de les diapositives ☐ dissenys senzills al servei del contingut ☐ economia de recursos ☐ revisar i controlar errors i assajar
	presentació	<ul style="list-style-type: none"> ☐ no han de substituir l'orador, només són un suport ☐ amplien, complementen o il·lustren aspectes del discurs oral 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ utilitzar tot el potencial del suport per emfatitzar el contingut del discurs ☐ no llegir el que està escrit a la manera d'un text complet

El pòster	preparació	☐ tot el contingut apareix en una sola diapositiva ☐ vol comunicar idees: el contingut és la prioritat ☐ ha de tenir coherència i cohesió interna	☐ aplicar criteris anteriors a la preparació amb ppt
	presentació	☐ disposar d'un temps presencial per a respondre preguntes i aclariments	☐ anunciar l'horari presencial

Desenvolupament dels continguts

1. L'exposició oral

A. Preparació de l'exposició oral

1. Què ens cal saber?

1.1 Conèixer els destinataris: no cal justificar ni abundar aquí en la necessitat de conèixer les persones que han d'escoltar la nostra exposició, perquè és cosa sabuda abastament per tot l'estudiantat de la facultat. Només alguns recordatoris prioritaris. En primer lloc, ens cal obtenir la màxima informació que puguem sobre les persones que ens escoltaran; l'edat, si es tracta d'un auditori jove o adult, si són majoritàriament dones o homes, si estan familiaritzades amb el tema en qüestió, els seus interessos al respecte, el nivell cultural, ... Sembla clar que si coneixem el perfil de l'auditori podrem adequar el nostre registre i estarem més a prop d'aconseguir un dels nostres objectius principals: **que ens escoltin i que ens entenguin.**

1.2 Saber què volem dir: un dels aspectes més importants a l'hora de preparar bé una exposició és la de seleccionar, escollir bé, allò que volem transmetre. Hi ha una estratègia molt útil i que no sol fallar sobretot quan tenim un munt d'informació important, rellevant i que, a més, ens ha costat molt d'esforç d'obtenir, ens hem de preguntar: ***quan marxin d'aquí, què vull que recordin?*** Gairebé automàticament, ens cauran de l'esquema moltes idees secundàries i podrem centrar-nos en allò que és vertaderament rellevant, comunicable i sostenible. És a dir: recordable.

1.3 El temps del que disposem: tot i que és una obvietat, no podem dir el mateix si disposem de 5 o 10 minuts que si disposem d'una hora sencera. Malgrat l'obvietat,

és important posar-ho de manifest, perquè sempre es pot caure en la temptació d'anar més de pressa per intentar dir més coses (per dir, no perquè s'entenguin). Un altre perill, si no es coneix el temps disponible o no ens hi ajustem, és que el moderador de la taula ens prengui la paraula i no puguem acabar, si més no tan bé com teníem previst.

2. Recollir informació

Pel que fa referència a l'exposició oral en general, aquest és un aspecte primordial. Saber recollir la informació necessària, seleccionar-la, elaborar material de suport a l'estudi de manera que puguem consultar-lo sempre que calgui és d'allò més important.

3. Estructura i guió de l'exposició

3.1 Tal com hem llegit a la presentació del capítol, en paraules de J. Barril, **l'estructura** d'un text oral passa per allò tan clàssic i alhora imprescindible de: **introducció** al tema a tractar, **desenvolupament** de les idees principals (2 o 3 màxim) i **conclusions**. També ens ha recordat allò tan valuós de donar pistes a l'oient com quan l'orador diu: *en primer lloc, en segon, en tercer i per acabar...* aquestes paraules són tan senzilles que gairebé són imprescindibles. Siguem amables i respectuosos amb l'auditori i facilitem-li la feina. No recordo qui deia *que la claredat és la cortesia del savi*. Tenia molta raó. I si no... recordeu quantes xerrades i conferències hauríeu desitjat sota aquest format aparentment "tan senzill i educat".

3.2 Quant al **guió** de l'exposició podem aportar els quatre grans tipus de guions: el dialèctic, l'analític, l'inventari i el comparatiu.

- **El guió de tipus dialèctic** és de molta utilitat quan volem presentar la informació de manera que els temes o idees s'oposin entre ells i volem afavorir les contradiccions. Després de la introducció de rigor, es presenta una idea principal en forma de tesi i una segona idea en forma antítesi, després de les argumentacions necessàries s'arriba a una síntesi o conclusió.
- **El guió de tall analític** està recomanat per fer una anàlisi metòdica i sistemàtica del tema a tractar. Després de la presentació dels fets es passa a les causes que els han originat, posteriorment a les conseqüències o solucions pertinents i, finalment, a la conclusió.

- **El guió-inventari** és adequat per tractar diversos aspectes d'un mateix tema. El seu model de progressió lògica seria: primer aspecte, segons, tercer, ... i conclusió.
- **El guió comparatiu** serveix per confrontar semblances i diferències. Així, un text comparatiu s'estructura en apartats: 1a part, 2a, 3a, posant sempre l'èmfasi en el contrast i buscant els punts de comparació. Finalment, s'arriba a la conclusió.

B. Presentació de l'exposició oral

En el moment de la presentació en públic, valgui la redundància que això implica, de l'exposició oral que amb tanta cura hem preparat se'ns ajuntaran un munt d'aspectes a tenir en compte, i se'ns presentaran de manera simultània, no lineal, tal com passa quan conduïm. Ens semblarà que no podrem assumir-los tots i que si ens concentrem en un d'ells perdrem la concentració i oblidarem la resta. Però no, de la mateixa manera que gairebé tothom pot conduir, tothom -si s'ho prepara- podrà controlar la situació i conduir la seva exposició amb la mateixa naturalitat (per altra banda tan poc natural) que condueix i arriba ell mateix, conjuntament amb els altres a bon port.

Aspectes a tenir en compte i a practicar:

- **Vocalitzar bé:** vol dir parlar alt i que s'entengui.
- **Naturalitat:** si s'està més còmode assegut, doncs es parla assegut, si s'està millor dret, doncs dret. Evitar posicions de tensió a les cames, a les mans, al coll...
- **Mirar** l'auditori: utilitzar el llenguatge no verbal. Intentar moure el cap per mirar tothom, i ningú en particular, i menys amb insistència (es pot sentir violent).
- **Gesticular** amb prudència, tampoc cal fer anar les mans com un ventilador. Si es fa la presentació a peu dret, es pot caminar una mica o si més no fer moviments petits de desplaçament per evitar semblar una estàtua. Aquest darrer aspecte no es podrà realitzar si ens donen una tarima amb faristol, llavors quedar-se quiet és inevitable i caldrà utilitzar els altres recursos: mirada, gest...
- **No llegir:** mai s'ha de llegir una comunicació, si és que pretenem comunicar i comunicar-nos. La lectura d'un text davant d'un auditori, avorreix, fa molt difícil no perdre el fil i, per tant, gairebé impossibilita la comunicació.
- **Velocitat i to:** controlar el ritme de l'exposició, alentir quan és difícil i fer pauses per captar l'atenció de l'auditori.
- **Explicar els conceptes-clau:** no donar massa coses per sabudes.

- **Explicar l'organització** de l'exposició. Seguir aquests tres passos és molt fàcil i garanteix l'ordre de l'exposició, la claredat i la síntesi de la mateixa:

- *digues el que diràs*
- *digues-ho i*
- *digues el que has dit*

O altrament dit:

- **introducció:** destacar la importància o actualitat del tema.
- **desenvolupament:** argumentar, presentar proves, exemples.
- **conclusió:** la síntesi ha de permetre obtenir la idea central amb claredat i el vostre punt de vista sobre el tema.

2. La presentació amb suport gràfic

La primera cosa que cal tenir en compte a l'hora de decidir si invertim una mica més de feina a la feta per a la preparació del tema a exposar és la següent:

Les persones recordem:

- El 10% del que llegim
- El 20% del que sentim
- El 30% del que veiem
- El 70% del que veiem i sentim

Un cop decidit que val la pena posar un plus afegit de feina en mires a una millor comunicació, cal tenir en compte que a més d'haver seguit i posat en marxa tots els criteris necessaris per a una bona presentació del contingut en una presentació oral, a més, haurem de tenir compte tot el que segueix.

A. Elaboració d'una presentació gràfica

Com a criteris generals de les presentacions amb suport gràfic cal recordar allò que per elemental a vegades podem tenir tendència a oblidar:

- **Recordatori previ:** l'organització i estructuració de la informació que s'ha de presentar ha de seguir tots els criteris de la presentació oral.
- **L'objectiu** primordial d'una presentació (oral amb suport gràfic) és la de facilitar l'assimilació de la informació i potenciar-ne els aspectes gràfics.

- **Les diapositives** o transparències són un suport al missatge de l'orador, no el seu substitut. **No han de contenir tota la informació.** No han de servir per llegir tot el text íntegre. El seu contingut ha de ser breu. Absteniu-vos de fer una lectura literal del text projectat, i més encara, absteniu-vos d'omplir la transparència de text i, en conseqüència, de llegir-lo.
- Una **diapositiva** hauria d'explicar un sol concepte.
- **L'ordre** d'aparició de les diapositives ha de seguir la progressió lògica del missatge. És a dir, ha de reproduir l'estructura clàssica de qualsevol presentació oral.
- **Conclusió:** no perdre mai de vista l'objectiu prioritari de la comunicació.

B. Característiques tècniques d'una bona presentació gràfica (extensible als pòsters)

1 Ús de recursos gràfics: sempre que sigui possible s'han d'utilitzar **imatges, gràfics, taules i esquemes** en lloc de només text. Aquesta és la finalitat principal d'una presentació gràfica.

- **Les gràfiques de graella:** quan les gràfiques són de línies és millor fer les línies de la graella primes i les corbes amb línies grosses. Per a contrastar les dades es poden fer servir gruixos i colors diferents.
- **Les gràfiques de columnes i barres:** l'amplada de les barres o columnes ha de ser més gran que l'amplada que les separa per evitar distorsions òptiques.
- **Les gràfiques de "pastissos":** vigilar el nombre de particions a fer. El millor és no fer més de 5 o 6 sectors i separar-ne aquell que vulguem destacar i fixar-ne l'atenció.
- **Les gràfiques d'eixos:** no oblideu de marcar el zero o de senyalar allò que està omès. Els eixos en increment ascendent són sempre més fàcils d'interpretar.

2 El redactat del text: per no caure en el perill d'un estil excessivament telegràfic o fins i tot lacònic, el millor és tenir en compte els criteris següents:

- **Recordatori:** és aconsellable explicar una sola idea per pàgina a o no ser que s'utilitzin recursos gràfics de facilitin la contraposició d'idees diferents.

- **Utilitzar la frase curta** i ben ordenada sintàcticament evitant la veu passiva: facilita la comprensió del missatge. S'entén per frase curta, aquella que no sobrepassa les 9 paraules.
- **Limitar el nombre de frases** per pàgina o diapositiva: no sobrepassar o 6 o 7 línies de text.
- **Limitar els tipus de lletres:** dos tipus de lletres diferents, senzills i clars. Per destacar una informació es pot canviar la mida, el color o el format (negreta, cursiva). Cal evitar escriure textos en majúscules perquè dificulta la lectura.
- **Orientació i lectura de les frases:** tenint en compte que solem llegir d'esquerra a dreta, l'aparició dels textos hauria de seguir la mateixa disposició.

3 El disseny gràfic de la diapositiva: tal com se sol dir en els àmbits especialitzats: *el millor disseny sol ser el més senzill*. O també que: *menys és més*.

3.1 Economia de recursos gràfics decoratius: tot i que els programes tipus PPT o d'altres més complexos posen al nostre abast infinitat de recursos gràfics: colors, formats de lletres, moviments en la presentació, dibuixets decoratius, línies ornamentals, etc. És convenient no caure en una mena de barroquisme o d'estil quich sense criteri. El més útil per evitar aquest perill és recordar que **la forma està al servei del contingut** i que la seva funció és potenciar-lo per facilitar la bona comprensió del missatge, per tant, cal utilitzar-los només per reforçar les idees que estem exposant.

- **Limitar l'ús d'elements artístics:** no necessaris a la comprensió del text. És millor utilitzar-los de manera selectiva i reservar els efectes especials només per a ressaltar allò que vulguem que impacti i que es recordi especialment. Cal recordar que allò que no està en funció del contingut distreu a l'auditori i produeix l'efecte contrari al nostre propòsit: la comunicació. Un petit truc és: deixar que apareguin per defecte i sense animar els encapçalaments i apartats generals, i animar nom allò que sigui estrictament necessari.

3.2 Limitar l'ús dels colors: més de 3 o 4 no afavoreix la comprensió del text, sinó que només afavoreix l'efecte acolorit i provoca la dispersió de l'atenció. En canvi

utilitzar gradacions de tons per destacar els aspectes rellevants resulta molt més eficaç des del punt de vista de la comunicació.

- **Contrastar el color del fons amb el de la lletra:** hi ha un criteri molt eficaç i fàcil d'aplicar que consisteix a utilitzar un fons fosc i una lletra clara (per a presentacions animades) i un fons clar i lletra fosca (per a presentacions impreses en làmines de transparències).
- **Buscar una certa uniformitat:** utilitzar el mateix color de fons, el mateix color per als títols, per als subapartats, per a les vinyetes, ...
- **Evitar els colors cridaners:** sempre que no vagin associats a algun tipus de significat simbòlic: verd, vermell, blau , ...

3.3 Legibilitat de la diapositiva: cal assegurar que la presentació es veurà bé. Hi ha un petit truc molt útil: mira't la diapositiva a contrallum, els apartats que no puguis llegir, és que estan escrits en lletra massa petita.

- **Distància correcta del públic:** per a una projecció i visió perfectes es pot fer el següent: mesura el tamany de la diapositiva en pantalla i multiplica-la per vuit: *exemple: si la pantalla fa dos metres, multiplicat per vuit, són 16 metres.* El públic no hauria d'estar situat més enllà.

4 Revisar: controlar l'ortografia i el lèxic. Tant important com tot l'anterior és la fase última en la que hem de revisar l'ortografia i el lèxic utilitzat. Per a tals efectes existeixen els correctors ortogràfics i de lèxic. Tot i que són molt útils, cal no refiar-se'n excessivament ja que hi ha paraules, conceptes tècnics que no hi estan recollits, o aspectes lingüístics que cal revisar de forma no mecànica.

3. La presentació en format de pòster

Cada vegada és més freqüent la utilització del format pòster per a comunicar els nostres treballs i recerques. Es tracta d'una modalitat que té l'avantatge de poder fer presentacions simultànies en el temps i alhora perllongades sense la necessitat imperiosa de l'orador. Aquest darrer aspecte, pot ser vist com un inconvenient, perquè vol dir que el pòster pot ser vist en absència de l'orador i, per tant, cal que sigui comprensible per ell mateix. Així doncs, el pòster és la presentació gràfica per excel·lència, ja que l'orador només hi és present de manera molt limitada i puntual, la seva tasca és només

la d'ampliar o aclarir dubtes. En conseqüència, cal extremar tots els criteris expressats amb anterioritat.

En el pòster, a diferència d'un text oral, l'estructura pot no ser lineal. Això té aspectes positius (creativitat icònica-gràfica) i alhora en té de negatius (possible manca de coherència interna i progressió de les idees, en definitiva, manca de comprensivitat). Per tant, caldrà anar amb peus de plom i assegurar-se que el missatge està garantit abans de procedir a la seva impressió.

- **Recordatori previ:** la finalitat primordial del pòster és la de **comunicar** una idea, una tesi, una feina realitzada. Per tant, el nostre objectiu és facilitar aquesta comprensió a un públic, normalment especialitzat en el mateix àmbit de coneixement, però en el tema en concret que presentem.
- **El contingut és la prioritat.** Hem de tenir en compte que, en el pòster, a diferència de la presentació en ppt. només disposem d'una sola pàgina per explicar tot allò volem dir. En conseqüència, el nivell de dificultat és més elevat i hem d'extremar les precaucions a fi i efecte que sense renunciar a la **complexitat** del missatge puguem presentar-lo amb eficàcia gràcies als recursos icònics que tenim al nostre abast. De manera general podríem dir que tot els criteris i consells exposats fins aquí en aquest quadern són vàlids per a l'elaboració d'un pòster: des de l'estructura interna del missatge fins a la coherència i enllaç de les idees entre si. Des de la utilització dels recursos gràfics (lletres, colors i formes) a l'elecció de l'orientació del format (horitzontal o vertical).
- **El disseny gràfic** d'un pòster passa per l'elaboració de diversos esborranys de manera que la complexitat del missatge quedi garantida i alhora s'allunyi del format-text de la transparència o diapositiva. La disposició gràfica de la informació ha de respondre a criteris de prioritització de les idees principals mantenint la coherència interna entre elles.
- **La disposició de la informació a l'espai:** tot i que sabem que llegim d'esquerra a dreta, en un pòster la disposició vertical de la informació és força comuna.

D'alguna manera vindria a recordar la composició dels mapes conceptuals, amb l'excepció feta que el pòster limita els continguts o conceptes a 2 o 3.

4. METODOLOGIA

La metodologia per a aquest taller ha de ser –necessàriament- eminentment pràctica. Malgrat tot, també ens cal transmetre la informació bàsica suficient per garantir l'assoliment dels continguts. És per aquest motiu que dividim les sessions en dues fases: l'expositiva i la pràctica:

4.1 Exposició oral:

- Primera fase: presentació de caire expositiu dels continguts bàsics (45 minuts).
- Segona fase: exercici pràctic de comunicació oral (2 hores). Aquesta segona fase es distribueix de la manera següent:
 - ❑ escollir un tema senzill
 - ❑ estructurar un guió per a la presentació del tema
 - ❑ presentar-lo
 - ❑ analitzar i valorar la presentació

4.2 Presentació amb suport gràfic (pòsters inclosos)

- Primera fase: presentació de caire expositiu dels continguts bàsics (45 minuts)
- Segona fase: exercici pràctic de comunicació oral (2 hores). Aquesta segona fase es distribueix de la manera següent:
 - ❑ a partir del tema presentat en l'exposició oral elaborar una presentació amb PPT o un pòster
 - ❑ presentar-lo
 - ❑ analitzar i valorar la presentació

5. MATERIALS

Donada les característiques del quadern presentem uns pòsters que han estat objecte d'anàlisi en l'apartat de suport gràfic. Veure annex.

6. DURADA I NOMBRE D'ESTUDIANTS

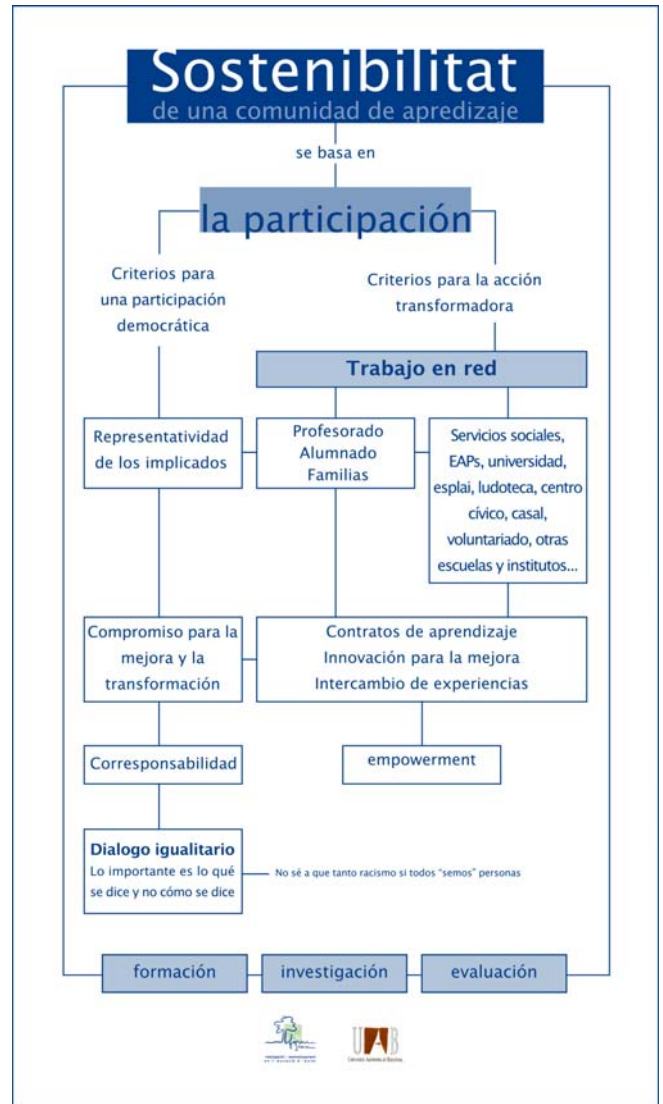
Tipologia	Contingut	Temps	Nombre d'estudiants
Exposició oral	Presentació de la informació	45 minuts	Gran grup (80 estudiants)
	Pràctiques	2 hores	Petit grup (20 estudiants)
Presentació gràfica	Presentació de la informació	45 minuts	Gran grup (80 estudiants)
	Pràctiques	2 hores	Petit grup (20 estudiants)

7. AVALUACIÓ

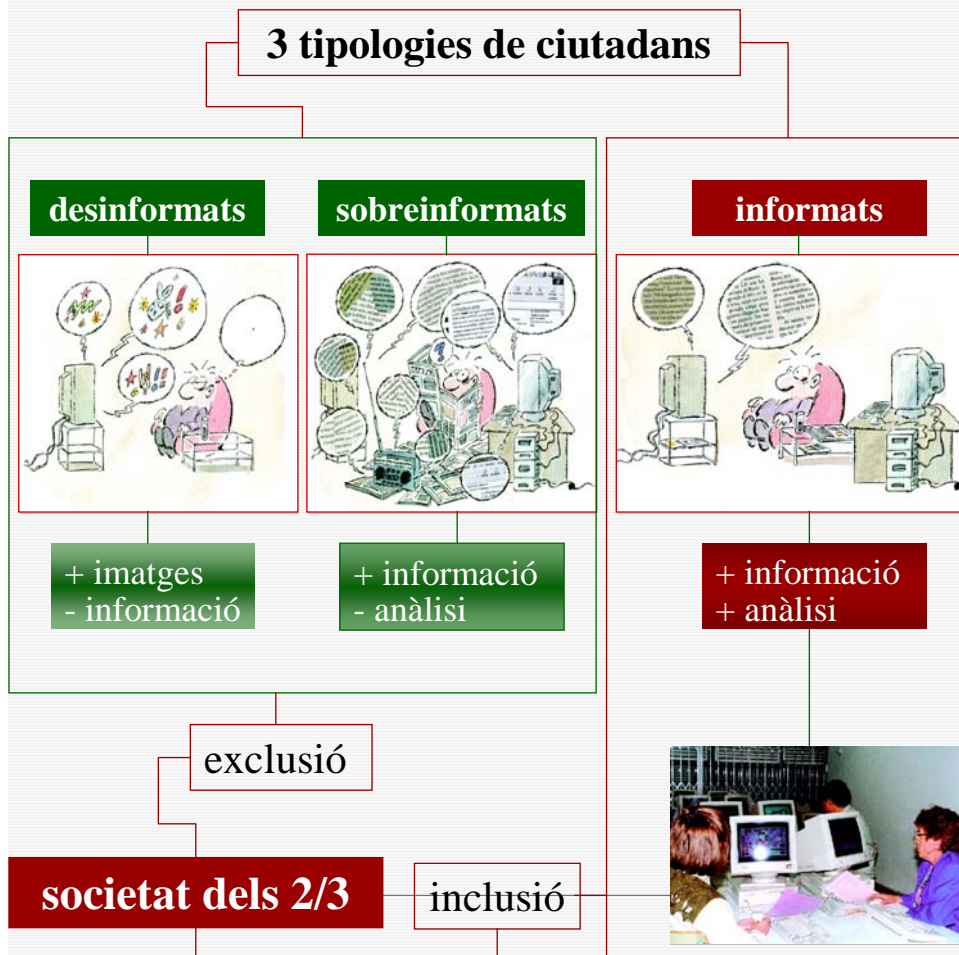
Entesa l'avaluació com aquella activitat que ha de permetre millorar, proposem aquí aquest qüestionari que, a partir de l'observació activa, valora l'assoliment dels continguts i, en conseqüència, dels objectius.

		Exc.	Not.	Bé	Suf.	Insuf
Forma	Llenguatge no verbal (posat, mirada, gestos)					
	Veü (potència, ritme, articulació)					
	Llenguatge (sintaxi, lèxic)					
	Soltesa (guió, equilibri de les parts)					
	Suport gràfic (transparències, pòsters)					
Contingut	Interès general					
	Claredat (explicació, fil conductor)					
	Domini del tema					
	Adaptació a l'auditori					
Defectes a corregir						

8. ANNEXOS

Com ens afecta la Societat de la Informació?

Participació,

acció soci educativa i transformació social en el marc d'una comunitat d'aprenentatge

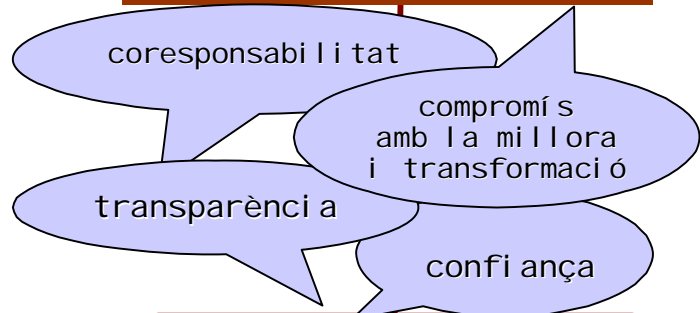
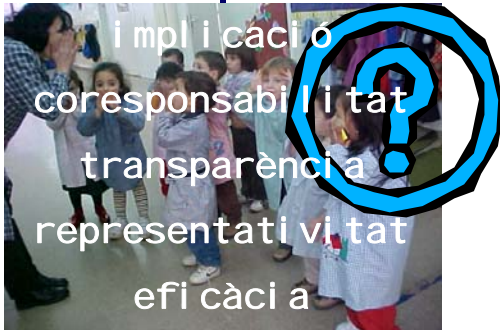
democràcia representativa

models

radicalització de la democràcia

relacions
assimètriques,
jeràrquiques

relacions
simètriques, igualitàries

diàleg

i segoria: igualtat en la paraula

centre escolar

comunitat d'aprenentatge

alumnat / professorat

del egats/representants

consell escolar

elit

comissions mixtes

un projecte soci oeducati u
efi caç,
compartit i
integrador

pl a de treball I

	Fase I retrospectiva: <i>d'on venim</i>	Fase II present: <i>on som</i>	Fase III projecció : <i>on anem</i>
Línies de treball	La democràcia arriba a l'educació	Reptes de l'educació en democràcia	L'educació arriba a la democràcia
ESCOLES D'ADULTS	Reflexió a partir de la recuperació memòria històrica	Anàlisi i reflexió sobre el present de l'EPA	Enfrontar-se als reptes l'EPA: •qualitat, participació i transformació social
RECERCA	Entrevistes Anàlisi documental	Jornada - fòrum Sessions de debat a l'aula	Sessions debat a l'aula, qüestionaris Manifest
ACTES PÚBLICS	Exposició I Taula rodona I	Exposició II Taula rodona II Actes lúdicofestius Conferència	Exposició III Taula rodona III Conferència final Acte festiu de cloenda

L' exposició oral -2

Tipus de guions

per a temes que comporten contradicció, oposició

El dialèctic

- introducció
- tesi
- antítesi
- síntesi-conclusió

L'anàlític

- els fets
- les causes
- conseqüències o solucions
- conclusió

per a una anàlisi metòdica i sistemàtica

per tractar diversos aspectes d'un mateix tema

L'inventari

- 1r aspecte
- 2n aspecte
- 3r aspecte
- 4t aspecte
- conclusió

per confrontar semblances i diferències

El comparatiu

- 1a part
- 2a part
- 3a part
- conclusió

Font: adaptació: Papers de comunicació. Balcells, Coromina, Teid.

Presentacions amb suport gràfic

avantatges

Les persones recordem:

- el 10% del que llegim
- el 20% del que sentim
- el 30% del que veiem
- **el 70% del que veiem i sentim**

inconvenients

- **més feina,**
- **més planificació i previsió dels imprevistos**